

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η εκπαιδευτική έρευνα και ο
σχεδιασμός της

Διδάσκων: Νίκος Ανδρεαδάκης
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΣΧΟΛΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται στην άδεια χρήσης **Creative Commons** και ειδικότερα ***Αναφορά – Μη εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγο Έργο v.3.0***
(Attribution – Non Commercial – Non-derivatives v.3.0)

[ή επιλογή ενός άλλου από τους έξι συνδυασμούς]

[και αντικατάσταση λογότυπου άδειας όπου αυτό έχει μπει (σελ. 1, σελ. 2 και τελευταία)]

- Εξαιρείται από την ως άνω άδεια υλικό που περιλαμβάνεται στις διαφάνειες του μαθήματος, και υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης. Η άδεια χρήσης στην οποία υπόκειται το υλικό αυτό αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ (1/4)

- Στις μέρες μας, η έρευνα στις Κοινωνικές Επιστήμες αλλάζει σημαντικά δομή και γίνεται περισσότερο «διαπραγματευτική» ή και «επικοινωνιακή».
- Πράγματι, παρατηρούμε τελευταία ότι η λεγόμενη «ποιοτική έρευνα», δηλαδή η έρευνα που έχει ταυτιστεί με την ολιστική και βαθύτερη κατανόηση ενός φαινομένου, έχει βελτιώσει τη θέση της, αν λάβει υπόψη του κανείς τον αριθμό των βιβλίων που δημοσιεύονται διεθνώς, τις διατριβές που εκπονούνται, το πλήθος άρθρων και ειδικών επιστημονικών περιοδικών, τις εργασίες που παρουσιάζονται σε συνέδρια, καθώς και τις ολοένα αυξανόμενες σε αριθμό κοινότητες επιστημονικής υποστήριξης και ανταλλαγής ιδεών.
- Ακόμη, όλο και περισσότεροι μεταπτυχιακοί φοιτητές και υποψήφιοι διδάκτορες αξιοποιούν στις εργασίες τους ποιοτικές μεθόδους έρευνας: ρωτούν, παρατηρούν και συμμετέχουν, παίρνουν συνεντεύξεις, κρατούν αρχεία, συλλέγουν υλικό, καταγράφουν ιστορίες ζωής.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ (2/4)

- Ανθρωπολόγοι, κοινωνιολόγοι, και κοινωνικοί ψυχολόγοι χρησιμοποιούν «ποιοτική έρευνα» για πάνω από έναν αιώνα. Ο όρος «ποιοτική έρευνα» χρησιμοποιείται για να περιγράψει πολλές και ποικίλες ερευνητικές στρατηγικές.
- Όλο και περισσότεροι ερευνητές επιλέγουν να ενσωματωθούν στην κουλτούρα της ομάδας των ανθρώπων την οποία μελετούν και να ερμηνεύσουν κοινωνικά φαινόμενα και προσωπικές ανθρώπινες διαδρομές με βάση όχι κάποια προϋπάρχουσα θεωρία ή κάποια «αντικειμενικά» και «αδιαμφισβήτητα» στοιχεία (hard evidence) αλλά με βάση τη «φωνή» των προσώπων που μελετούνται (soft evidence).
- Οι ερευνητές που εργάζονται με βάση το ποιοτικό ερευνητικό παράδειγμα επιχειρούν να κατανοήσουν εμπειρίες προσωπικές ή γεγονότων ή τόπων, αλλά και τους τρόπους με τους οποίους αυτές διασταυρώνονται με τις δικές τους εμπειρίες.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ (3/4)

- Στην ποιοτική έρευνα οι ερευνητές δεν προσεγγίζουν το θέμα τους με προκαθορισμένες ερωτήσεις που χρειάζεται να απαντηθούν ή με ερευνητικές υποθέσεις τις οποίες θα ελέγξουν. Οι ερευνητές στην ποιοτική έρευνα ενδιαφέρονται κυρίως με την κατανόηση της συμπεριφοράς από την πλευρά του ερευνώμενου.
- Όσοι εμπλέκονται σε ποιοτικές μεθόδους έρευνας πιστεύουν ότι υπάρχουν «πολλαπλοί (multiple) τρόποι για να συλλάβει ή να μεταφράσει κανείς εμπειρίες τις δικές του ή των άλλων, κυρίως μέσα από τη συμμετοχή (συν + μετέχω). Το νόημα που δίνουμε στις εμπειρίες μας αντιπροσωπεύει τελικά αυτό που θεωρούμε ως πραγματικότητα. Για όσους εργάζονται στο ποιοτικό παράδειγμα, η πραγματικότητα είναι «κοινωνικώς κατασκευασμένη» (socially constructed).

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ (4/4)

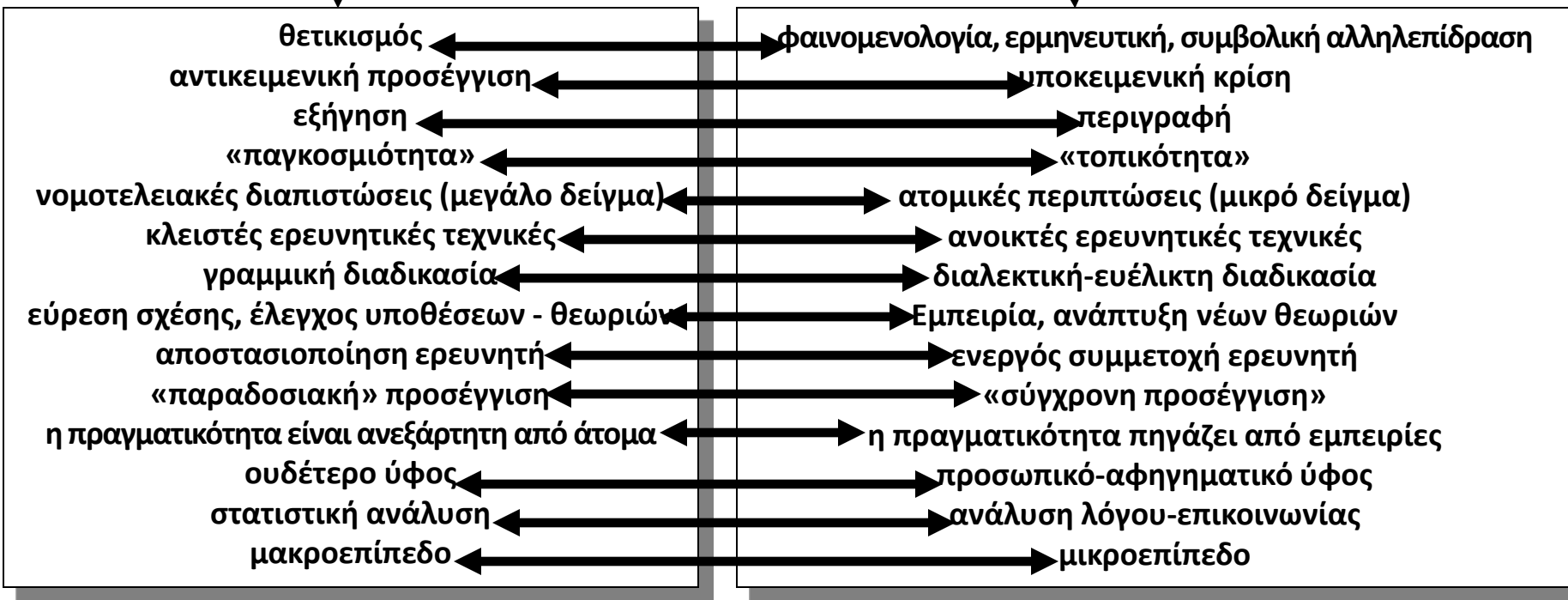
- Αντίθετα με αυτό που συμβαίνει στην ποσοτική έρευνα, δηλαδή οι ερευνητές να ελέγξουν θεωρητικά σχήματα, αυτοί που εμπλέκονται στην ποιοτική έρευνα αναπτύσσουν θεωρία από τα ίδια τα δεδομένα, σε μια διαδικασία την οποία ο Strauss έχει ονομάσει «θεμελιωμένη θεωρία» (grounded theory).
- Στην ποιοτική έρευνα, ο ερευνητής εισάγεται στον κόσμο των ανθρώπων που σχεδιάζει να μελετήσει, γνωρίζει, γνωστοποιεί και ανα-γνωρίζει τον δικό του εαυτό, κερδίζει συνήθως την εμπιστοσύνη των ανθρώπων τους οποίους μελετά και συστηματικά κρατάει σημειώσεις και πυκνές καταγραφές από αυτά που βλέπει ή ακούει. Το υλικό αυτό υποστηρίζεται από ποικίλα δεδομένα, όπως: ημερολόγια, φωτογραφίες, ηχογραφήσεις, αποκόμματα εφημερίδων, κ.λπ. Ο ερευνητής μελετά την ουσιαστική δομή εμπειριών ζωής (φαινομενολογία).

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Επιστημολογικές, οντολογικές, φιλοσοφικές και μεθοδολογικές διαφοροποιήσεις και «διαφοροποιήσεις»

ΠΟΣΟΤΙΚΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

ΠΟΙΟΤΙΚΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

ΣΧΟΛΙΑ (1/3)

- Η επιλογή παραδείγματος έχει ιδιαίτερη σημασία και αξία, εφόσον σ' αυτή βασίζεται κατά κύριο λόγο ο μεθοδολογικός σχεδιασμός μιας έρευνας.
- Καθορίζει, ακόμη, σε σημαντικό μάλιστα βαθμό, τις επιλογές στρατηγικής του ερευνητή.
- Η επιλογή παραδείγματος έχει προκαλέσει, από τα μέσα περίπου του προηγούμενου αιώνα, πληθώρα συζητήσεων και αντιπαραθέσεων στο διεθνή χώρο, ενώ έχει ενταθεί ο διάλογος στη χώρα μας κατά την τελευταία κυρίως δεκαετία, λαμβάνοντας σε κάποιες περιπτώσεις ακραίες ή και πολωτικές διαστάσεις, με ιδιαίτερη στροφή συνήθως υπέρ της ποιοτικής προσέγγισης.

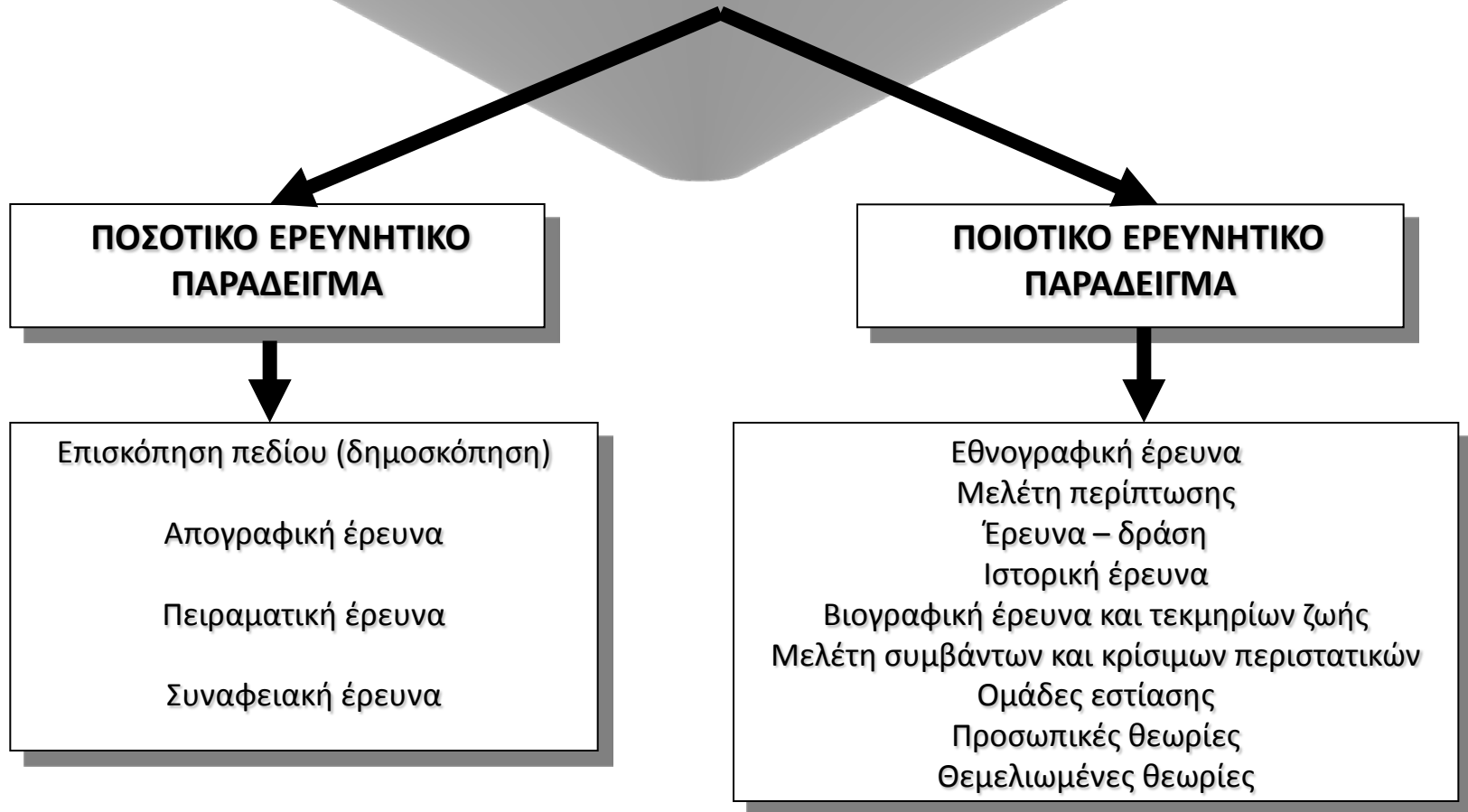
ΣΧΟΛΙΑ (2/3)

- «Στη διαφοροποίηση ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας ως προς τις περιοχές των Επιστημών της Αγωγής αλλά και εν γένει των Κοινωνικών Επιστημών, τα μεθοδολογικά παραδείγματα όπως και τα ερευνητικά εργαλεία συναπαρτίζουν σχηματικά εκδοχές διαφορετικής προβληματικής, δραστηροποιώντας θεωρητικά σχήματα που ενυπάρχουν σε σημαντικές σχολές σκέψης που κυριαρχούν ανάλογα με τις αξίες και τις επιλογές του ερευνητή αλλά και τη φύση του ερευνητικού προβλήματος.
- Κάτω απ' αυτό το σκεπτικό, ερευνητές με θετικιστικό ή μεταθετικιστικό θεωρητικό υπόβαθρο πραγματεύονται και ολοκληρώνουν έρευνα με κυρίαρχη την ποσοτική διάσταση, ενώ κριτικές ή ερμηνευτικές ή φαινομενολογικές προσεγγίσεις είναι κυρίαρχες όσον αφορά στην εφαρμογή ποιοτικής μεθοδολογίας.

ΣΧΟΛΙΑ (3/3)

- «Αξίζει να σημειωθεί πως η παραπάνω διαφοροποίηση θεωρείται σήμερα από πολλούς περισσότερο ‘συμβατική’, έχει να κάνει δηλαδή με ένα σκληρό πυρήνα χαρακτηριστικών, με επιφαινόμενα διακριτικά στοιχεία, στο μέτρο, για παράδειγμα, που η ποσοτική έρευνα μελετά το «τι» ενώ η ποιοτική το «πως» και το «γιατί» φαινομένων και καταστάσεων, ενώ η συνάρθρωση ή και η συμπληρωματικότητά τους κρίνεται, για πολλές των περιπτώσεων, αναγκαία.
- Αυτό το γεγονός προσανατολίζει πολλές φορές στο να αναπτυχθούν πολυμεθοδολογικές προσεγγίσεις, όπου εκπροσωπούνται εγχειρήματα διττού προσανατολισμού».

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ

Τέλος Ενότητας

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης